

Trin canser yr aren drwy ddefnyddio nodwyddau wedi'u rhewi (cryotherapi) a drosglwyddir drwy'r croen

*Mae arweiniad
Techlechydd NICE
yn rhoi cyngor i'r
GIG ar pryd a sut y
gellir defnyddio
triniaethau
llawfeddygol
newydd mewn arfer
clinigol.*

Mae'r daflen hon yn ymwneud â phryd a sut y gellir defnyddio nodwyddau wedi'u rhewi a drosglwyddir drwy'r croen (triniaeth a elwir yn gryotherapi drwy'r croen) yn y GIG i drin pobl sydd â chanser yr aren. Mae'n egluro'r canllawiau (cyngor) gan NICE (y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol).

Mae'r arweiniad Techlechydd yn gwneud argymhellion ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio. Gall ymyriad olygu prawf, triniaeth neu lawdriniaeth sy'n cynnwys torri neu wneud twll yn y croen, neu endosgop i edrych y tu mewn i'r corff, neu ffynonellau ynni fel pelydrau-X, gwres neu uwchsain. Nid yw'r canllawiau yn cynnwys p'un a ddylai'r GIG ariannu'r driniaeth ai peidio. Gwneir penderfyniadau ynglŷn ag arian gan gyrff lleol y GIG (ymddiriedolaethau gofal sylfaenol ac ymddiriedolaethau ysbytai) ar ôl ystyried pa mor dda y mae'r driniaeth yn gweithio a ph'un a yw'n cynnig gwerth am arian i'r GIG.

Ysgrifennwyd y daflen hon i helpu pobl y cynigiwyd y driniaeth hon iddynt fel y gallant benderfynu p'un a ddylent gytuno (cydsynio) iddi ai peidio. Nid yw'n disgrifio canser yr aren na'r driniaeth yn fanwl - dylai aelod o'ch tîm gofal iechyd hefyd roi gwybodaeth lawn a chynghor i chi ar y rhain. Mae'r daflen yn cynnwys rhai cwestiynau y gallech fod am eu gofyn i'ch meddyg i'ch helpu i ddod i benderfyniad. Ceir rhai ffynonellau gwybodaeth a chymorth pellach ar dudalen 7.

Beth mae NICE wedi'i ddweud?

Gellir cynnig y driniaeth hon yn rheolaidd fel opsiwn triniaeth i bobl sydd â chanser yr aren, cyn belled â bod meddygon yn siŵr:

- bod y claf yn deall beth mae'n ei olygu a'i fod yn cytuno i gael y driniaeth, ac
- y caiff canlyniadau'r driniaeth eu monitro.

Mae NICE yn dweud y dylai tîm gofal iechyd sy'n arbenigo ar ganser y system wrinol benderfynu pa gleifion ddylai gael y driniaeth hon.

Yn ogystal, mae NICE wedi annog meddygon i gasglu gwybodaeth am y driniaeth, a pha mor dda y mae'n gweithio yn yr hirdymor o gymharu â thriniaethau eraill ar gyfer canser yr aren.

Sylwadau eraill gan NICE

Roedd y dystiolaeth yn cynnwys briwiau neu diwmorau malaen ac anfalaen oherwydd fel arfer ni chymerwyd meinwe ar gyfer biopsi cyn y driniaeth. Mae hyn yn wahanol i driniaeth i dynnu rhan o'r aren neu'r aren gyfan, lle mae meinwe ar gael i gadarnhau diagnosis o ganser.

*Efallai nad hon yw'r
unig driniaeth bosibl
ar gyfer cancer yr
aren.*

*Dylai eich tîm gofâl
iechyd siarad â chi
ynghylch
p'un a yw'n addas i
chi a pha
driniaethau eraill
sydd ar gael.*

Trin cancer yr aren drwy ddefnyddio nodwyddau wedi'u rhewi (cryotherapi) a drosglwyddir drwy'r croen

Yr enw meddygol ar y driniaeth hon yw 'cryotherapi drwy'r croen ar gyfer cancer yr arenau'. Ni chaiff y driniaeth ei disgrifio'n fanwl yma - siaradwch â'ch arbenigwr i gael disgrifiad llawn.

Gelwir y math mwyaf cyffredin o ganser yr aren ymhlith oedolion yn 'garsinoma celloedd arenol'. Dyma'r term meddygol am fath o ganser sy'n dechrau yn y celloedd sy'n leinio'r tiwbiau bach iawn sy'n helpu i wneud wrin.

Ymysg symptomau ac arwyddion o'r afiechyd hwn mae poen a gwaed yn yr wrin. Weithiau, gellir dod o hyd i friw neu diwmor yn ystod sgan neu belydr-X. Mewn llawer o achosion, mae'n anodd cadarnhau a yw'r briw neu'r tiwmor yn ganseraidd neu'n anfalaen, ac a fydd yn tyfu ac yn ymledu.

Ymysg triniaethau ar gyfer cancer yr aren mae llawdriniaeth twll clo (laparosgopig) neu lawdriniaeth agored i dynnu rhan o'r aren neu'r aren gyfan, neu ddefnyddio radiotherapi neu dechnegau eraill megis abladiad radioamledd (RFA) sy'n defnyddio ffynonellau ynni i ddistrywio'r celloedd cancer.

Caiff cryotherapi drwy'r croen ei gyflawni fel arfer naill ai â'r claf o dan anesthetig lleol ac wedi cymryd cyffuriau i ymlacio (llonyddu) neu o dan anesthetig cyffredinol. Defnyddir dyfais ddelweddu i ddod o hyd i'r tiwmor. Efallai y cyflawnir biopsi o'r tiwmor. Gosodir un neu fwy o nodwyddau cryotherapi drwy'r croen i mewn i'r tiwmor. Yna caiff blaen y nodwydd ei hoeri yn is na'r rhewbwynt, sy'n creu pêl o rew yn y meinwe amgylchynol sydd â'r nod o ddinistrio celloedd y tiwmor yn ystod un neu fwy o gylchoedd rhewi a dadmer. Caiff y nodwydd ei dadmer a'i thynnu.

Crynodeb o fanteision a risgiau posibl

Isod ceir disgrifiad bras o rai o'r manteision a'r risgiau a welwyd yn yr astudiaethau a ystyriwyd gan NICE. Edrychodd NICE ar 12 astudiaeth o'r driniaeth hon.

Beth mae hyn yn ei olygu i mi?

Mae NICE wedi dweud bod y driniaeth hon yn ddigon diogel a'i bod yn gweithio'n ddigon da i'w defnyddio yn y GIG. Os yw eich meddyg yn credu bod hon yn driniaeth addas i chi, dylai sicrhau eich bod yn deall y manteision a'r risgiau o hyd cyn gofyn i chi gytuno i gael y driniaeth.

Efallai y byddwch am ofyn y cwestiynau isod

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai'r driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y driniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

*Gallech ddewis
cael y driniaeth
hon, cael triniaeth
wahanol, neu
beidio â chael
triniaeth
o gwbl.*

Pa mor dda mae'r driniaeth yn gweithio?

Mewn astudiaeth o 93 o gleifion ni chafwyd unrhyw farwolaethau yn gysylltiedig ag afiechyd ymhlith cleifion a gafodd eu trin â'r driniaeth twll clo o fewn 12 mis o gael y driniaeth na thrwy ddefnyddio cryotherapi drwy'r croen o fewn 22 mis o gael y driniaeth.

Mewn astudiaeth fawr o sawl astudiaeth lai (1375 o diwmorau) roedd gan nifer lawer llai o gleifion a gafodd eu trin â chryotherapi gelloedd tiwmor ar ôl ar ôl triniaeth gychwynnol (31 allan o 600) o gymharu â chleifion a gafodd eu trin ag RFA (100 allan o 775), 19 mis ar ôl y driniaeth ar gyfartaledd. Roedd angen i ar lai o gleifion a gafodd cryotherapi gael rhagor o driniaeth.

Yn yr astudiaeth o 93 o gleifion, cafodd dau allan o 20 (10%) o gleifion a gafodd gryobladiad drwy'r croen a dau allan o 56 (4%) o gleifion a gafodd eu trin â chryotherapi twll clo friwiau a ddatblygodd pan edrychwyd ar eu cyflwr yn fuan ar ôl y driniaeth. Roedd hyn yn awgrymu nad oedd y briw wedi'i ddinistrio'n llwyr, a bod angen triniaeth bellach; cafodd tri chlaf eu trin â chryotherapi drwy'r croen ac un drwy dynnu'r aren a'r feinwe amgylchynol. Mewn astudiaeth o 66 o gleifion, roedd angen triniaeth bellach ar bump allan o 20 (25%) o gleifion a gafodd eu trin â chryotherapi drwy'r croen, a dau allan o 52 (4%) o gleifion a gafodd eu trin â chryotherapi laparosgopig (twll clo).

Mewn astudiaeth o 90 o gleifion dinistriwyd y tiwmor yn llwyr yn ystod y driniaeth gyntaf mewn 27 allan o 30 o gleifion (90%) a gafodd cryotherapi drwy'r croen, ac mewn 56 allan o 60 (93%) o gleifion a gafodd cryotherapi twll clo.

Yn yr astudiaeth o 93 o gleifion, dychwelodd y rheini a gafodd cryotherapi twll clo i'r gwaith o fewn 18 diwrnod, dychwelodd y rheini a

gafodd gryotherapi drwy'r croen o fewn chwe diwrnod, a'r rheini a gafodd RFA o fewn pedwar diwrnod.

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cyngorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cyngorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cyngorwyr mai'r dulliau o fesur llwyddiant oedd pa mor dda roedd y driniaeth yn gweithio yn ôl radioleg, cyfran y cleifion a oedd angen triniaeth bellach, y tiwmor yn dychwelyd a chyfraddau goroesi.

Risgiau a phroblemau posibl

Yn yr astudiaeth o 90 o gleifion ni chafwyd cymhlethdodau mawr ymhlith cleifion a gafodd eu trin â chryotherapi drwy'r croen, ond cafwyd tri achos o gymhlethdodau mawr (anaf i'r coluddyn, anawsterau anadlu a chyfradd curiad y galon anormal) yn y rheini a gafodd eu trin â chryotherapi twll clo. Cafodd pedwar claf a gafodd y driniaeth drwy'r croen broblemau bach yn gysylltiedig â'r llawdriniaeth. Roedd y rhain yn cynnwys gwaedu o amgylch yr aren, wrin yn gollwng a phroblemau'n ymwneud â'r system nerfol.

Mewn astudiaeth arall, roedd angen trallwysiad gwaed ar ddau allan o 18 o gleifion a gafodd eu trin â chryotherapi drwy'r croen, o gymharu â phump allan o 20 o gleifion a gafodd y driniaeth twll clo. Nododd yr astudiaeth o 93 o gleifion fod dau glaf a gafodd eu trin â chryotherapi drwy'r croen wedi cael niwopracsia estynedig (gwendid dros dro a achosir gan anaf i nerf).

Yn ogystal ag edrych ar yr astudiaethau hyn, gofynnodd NICE am farn cyngorwyr arbenigol hefyd. Mae'r cyngorwyr hyn yn arbenigwyr clinigol yn y maes hwn o feddygaeth. Dywedodd y cyngorwyr mai'r cymhlethdod mwyaf cyffredin yw gwaedu. Ymysg problemau anghyffredin mae anaf i'r wreter, y coluddyn a'r pancreas. Gallai

cleifion, mewn egwyddor, gael problemau ag aer yng ngheudod y frest
a allai achosi i'r ysgyfaint ymgwmpo, ac anaf thermol i'r croen.

Rhagor o wybodaeth am ganser yr aren

Gall NHS Choices (www.nhs.uk) fod yn fan da i gael gwybod mwy.

Efallai y gall eich gwasanaeth cyngor a chysylltiadau cleifion (a elwir yn 'PALS' fel arfer) lleol roi gwybodaeth a chymorth pellach i chi. I gael manylion am holl ganllawiau NICE ar ganser yr aren, ewch i'n gwefan yn www.nice.org.uk

NICE

Mae NICE yn llunio canllawiau (cyngor) i'r GIG ar atal, canfod a thrin gwahanol gyflyrau meddygol. Ysgrifennir y canllawiau gan arbenigwyr annibynnol gan gynnwys gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a phobl sy'n cynrychioli cleifion a gofalwyr. Maent yn ystyried pa mor dda y mae ymyriad yn gweithio a pha mor ddiogel ydyw, ac yn holi barn cynghorwyr arbenigol. Mae'r arweiniad Techlechydd yn berthnasol i'r GIG cyfan yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Disgwylir i staff sy'n gweithio yn y GIG ddilyn y canllawiau hyn.

I gael rhagor o wybodaeth am NICE, ei waith a sut mae'n gwneud penderfyniadau, ewch i www.nice.org.uk/aboutguidance

Mae'r daflen hon yn ymwneud â 'Chryotherapi drwy'r croen ar gyfer canser yr arennau'. Mae'r daflen hon a'r canllawiau llawn a anelir at weithwyr gofal iechyd proffesiynol ar gael yn

www.nice.org.uk/guidance/HTG269

Gallwch archebu copïau wedi'u hargraffu o'r daflen hon gan adran gyhoeddiadau NICE (ffoniwch 0845 003 7783 neu anfonwch neges e-bost i publications@nice.org.uk a dyfynnwch y cyfeirnod N2613). Mae gan wefan NICE wasanaeth darllen sgrîn a elwir yn Browsealoud sy'n eich galluogi i wrando ar ein canllawiau. Cliciwch ar logo Browsealoud ar wefan NICE i ddefnyddio'r gwasanaeth hwn.

Rydym yn annog sefydliadau gwirfoddol, sefydliadau'r GIG a chlinigwyr i ddefnyddio testun o'r llyfryn hwn yn eu gwybodaeth eu hunain am y driniaeth hon.

***National Institute for
Health and Clinical Excellence***

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol

MidCity Place, 71 High Holborn, London, WC1V 6NA; www.nice.org.uk

ISBN 978-1-4731-8447-3

N2613 1P Gorffennaf 11

© National Institute for Health and Clinical Excellence, 2011. All rights reserved. This material may be freely reproduced for educational and not-for-profit purposes. No reproduction by or for commercial organisations, or for commercial purposes, is allowed without the express written permission of NICE.